

Yurt-lejren i højlandet, hvor det lille rejseelskab boede.

Rejseindtryk fra Kirgistan:

En rejse til stille og stor lykke

Virke, bortset fra de dyreflokke, vi møder undervejs, vogtet af hyrder til fods eller til hest.

Læskedrik: Gæret hoppemælk

For en lille time siden mødte vi en hyrdefamilie, der om sommeren bor heroppe i højlandet i nomadens bolig, yurten. Vi blev inviteret på læskedrik. Gæret hoppemælk, som hyrdens kone gavmildt øste op af fra en blå plastikspand. Nogle drikke smager, så det er dejligt at være tørstig. Sådan oplevede jeg ikke den velmente venlighed, vi blev mødt med.

Tæt på et krigshærgat land

Vi er med fjorten andre danskere via Ruby Rejser i Kirgistan i Centralasien. Landet var tidligere en af de sydligste sovjetter på nordkanten af Himalayas bjergkæde. Mod øst ligger Kina og nogle hundrede kilometer syd for os ligger det krigshærgede Afghanistan. Det mærker vi ikke,

når vi går oppe i højlandet ved Termil-Kanal.

Vor lokale fører ligner en mand på over 70, og så er han kun lige fyldt 50. Solen, blæsten og vinden, varmen og kulden sætter sine spor. Han er en flink fyr. Jeg fik lov til at ride på hans hest, og da han så, at det ikke var første gang, jeg sad på sådan et dyr, kvitterede han med et anerkendende smil.

Han førte os gennem dale og over stigninger i et landskab, hvor man let mister orienteringen. Men ikke ham. Det er hans land, det er hans dagligdag, og det er hans liv. Det vidner hans gode og vejrbitte ansigt tydeligt om.

Droktio Brecht - han blev min ven

Han hedder Droktio Brecht. Han var sovjetisk soldat i Königsberg i midten af halvfjerdserne. Dengang vi frygtede den kolde krigs uhyrligheder. Var vi mødtes dengang, havde det snarere været på hans sigtekorn, hvis magthaverne havde kastet terningerne anderledes. Så havde han været min koldkrigsfjende, nu er han min ven.

Tanken forvirrer mig, og jeg må spørge mig selv, hvorfor magthaverne så ofte mangler de helt menneskelige og medmenneskelige egenskaber. De egenskaber, som for eksempel Nelson Mandela har og udviste, da han sad i magtens centrum. Møder du et medmenneske med en kende ydmyghed, modtager du næsten altid genklang af venlighed. Og det gjorde vi i rigt mål på vor rejse gennem dette fremmedartede og fattige bjergland.

Vildmarkens storhed - uden at sætte spor

Efter en dag mellem bjerge, skyer, sol, blomster og græssende dyr forsvinder man ind i sine oplevelser og føler en tilstand af stille og stor lykke. Så må man uvægerligt mindes St. St. Blicher, når han i slutningen af »Brudstykker af en Landsbydags Dagbog« lader Morten Vinge komme med sit citat fra Det gamle Testamente »Anlangendes et Menneske, hans Dage ere som Græs, som et Blomster paa Marken, saa skal han blomstre. Naar Vejret farer over det, da er det ikke mere, og dets Sted kjender det ikke mere...«

Jeg oplevede også vildmarkens storhed uden at sætte spor. Jeg var der, og kun jeg ved det. Det er det hele værd.

Mætte af dagens store naturoplevelser vendte vi tilbage mod vor lejr. Sidst på dagen søger de mange græssende dyr ly for natten, medens glenter og ørne på udbredte vinger hænger majestætisk i luften, hvis varme opstrømme løfter og bærer de store fugle, uden at de foretager den mindste bevægelse.

Hjemme i det fremmede

Undervejs mod lejren må vi krydse en mængde vandløb. Det sidste før lejren var så vandførende, at vi ikke som ellers kunne springe fra sten til sten og komme tørskoet over. Så

for hest måtte i pendulfart bære os over den rivende strøm, og snart var vi tilbage ved vore yurter.

Yurten er en teltagtig bolig, bygget over en trækonstruktion, hvorover der trækkes filt tildannet af fåreuld. Det er nomadens bolig, som kan nedtages og opstilles på ganske kort tid. Grundfladen er cirkulær, typisk med en diameter på tre til seks meter, undertiden mere.

Yurtens filttæpper giver et effektivt værn mod vejr og vind. Vandet løber af filttaget, medmindre det er slidt og med større huller. Det oplevede vi i en tidligere lejr, hvor vi fik en kraftig styrtregn. Vor yurt stod ikke for vandpresset på grund af slidtage og huller, så vi blev på det nærmeste oversvømmet. Derfor var vi nogle stykker, der måtte fortrække til spiseyurten for at blive tørre og få lidt af kulden ud af kroppen. Alle var blevet mere eller mindre våde, så næste dag måtte vi finde et hotel, hvor vi kærkomment fik et varmt bad, varme i kroppen og tørret tøj og sovepose.

Hovedstaden og dens genvordigheder

Kirgistan er et ungt demokrati. Vi tilbragte en dag i hovedstaden Bishkek, inden vi drog ud til vor første lejr. Officielt har Bishkek 0,8 millioner indbyggere, men det reelle antal er snarere 1,2 millioner. Et stort antal er uregistrerede gadebørn. Ofte er det børn, som er stukket af hjemme fra, og mange af dem var ikke mere end otte til 10 år gamle. Årsagen er som regel det økonomiske kollaps store dele af samfundet blev kastet ud i efter Sovjetunionens sammenbrud.

Den sovjetiske planøkonomi havde henlagt store fremstillingsvirksomheder til Kirgistan, hvor der blev produceret varer, som ikke passede ind i en moderne markedsøkonomi. Et skisma, som medførte krak på stribe og faldende vækst

fra begyndelsen af halvfemserne og det næste tiår. Nu har landet langsomt vænnet sig til konkurrenceøkonomiens vilkår. Men recessionen indebar, at mange familier gik i opløsning. Mændene mistede både job og selvspekt. De få midler, de kunne skaffe, brugte de fleste til vodka.

Når virkningen satte ind, skete skaden. Mændene blev voldelige og slog koner og børn. Så slemt blev det, at mange børn stak af fra hjemmet. Ægtefællerne måtte blive, medens mændene fornedredes i håbløs resignation. Børnene løb ind i sociale problemer og kummerlige forhold, og et utal af dem nåede aldrig længere end til gaden. Det er et felt, hvor Folkekirkens Nødhjælp udfører et stort og godt arbejde. Vor danske turleder har flere gange været herude i et utrætteligt arbejde for børnene.

Lenin i gips og det moderne liv

Bishkek er en grøn hovedstad med en mængde store træer og få høje huse, bortset fra de prangende bygninger fra sovjettiden og det utal af Leninfigurer, der viser en persondyrkelse, der ligger fjernt fra vor demokratiske kulturkreds. Og alligevel må vi overgive os. Meget er ganske forandret. Ned ad gaderne svanser unge piger yndefuld af sted med mere sminke og lavere linning end mit kæ-

re barnebarn, som jeg ellers troede var godt fremme i skoene.

Joh, mode og livsførelse har sin egen orden. Ikke længere min, men mine børns og børnebørns.

Også min rejse fik en ende

Med denne refleksion i baghovedet begav jeg mig mod lufthavnen til vor hjemrejse efter en anderledes og fantastisk ferierejse. Det sædvanlige check-in med utallige gennemlysninger og bib-bib-kontroller. »Hr. De har en flaske i rygsækken«. Ja, det var jo bare min vandflaske, som jeg havde glemt af tage ud af håndbagagen.

Kontrollørens mistænkelige blik på drikkedunken, som jo kunne indeholde alskens uhyrligheder, hvis jeg havde gale hensigter, var måske et problem. Derfor blev jeg bedt om at tage en slurk af flasken. Det gjorde jeg. Og sagde, at det var dejligt læskende, så jeg tog en ekstra slurk. Min strenge kontrollant svarede igen med et stort og accepterende smil. En anderledes oplevelse end på udrejsten fra Kastrup, hvor jeg fik inddraget min 125 ml gennemsnitlige champagneflaske købt med oplysning om, at den var overensstemmende med de danske sikkerhedskrav. Det var åbenbart 25 ml over grænsen.

Vi har alle meget at lære - også af hinanden.

Kirgistan

Kirgistan - også benævnt Kirgisien eller Kirgisistan - ligger op til Kina syd for Kazakstan. Landets hovedstad, Bishkek, ligger cirka 800 meter over havet på stepperne nord for for en udløber af bjergkæden Tien Shan.

Der er rundt regnet 4.600 kilometer mellem Danmark og Kirgistan. Der er fire timers tidsforskel mellem landene.

Kirgistan er op imod fem gange større end Danmark. Over 90 procent er bjerge, og der er godt fem millioner indbyggere. Oprindeligt bestod landet af nomadefolk. Omkring 1870 overtog Rusland kontrollen med landet, der i 1918 blev medlem af Sovjetunionen.

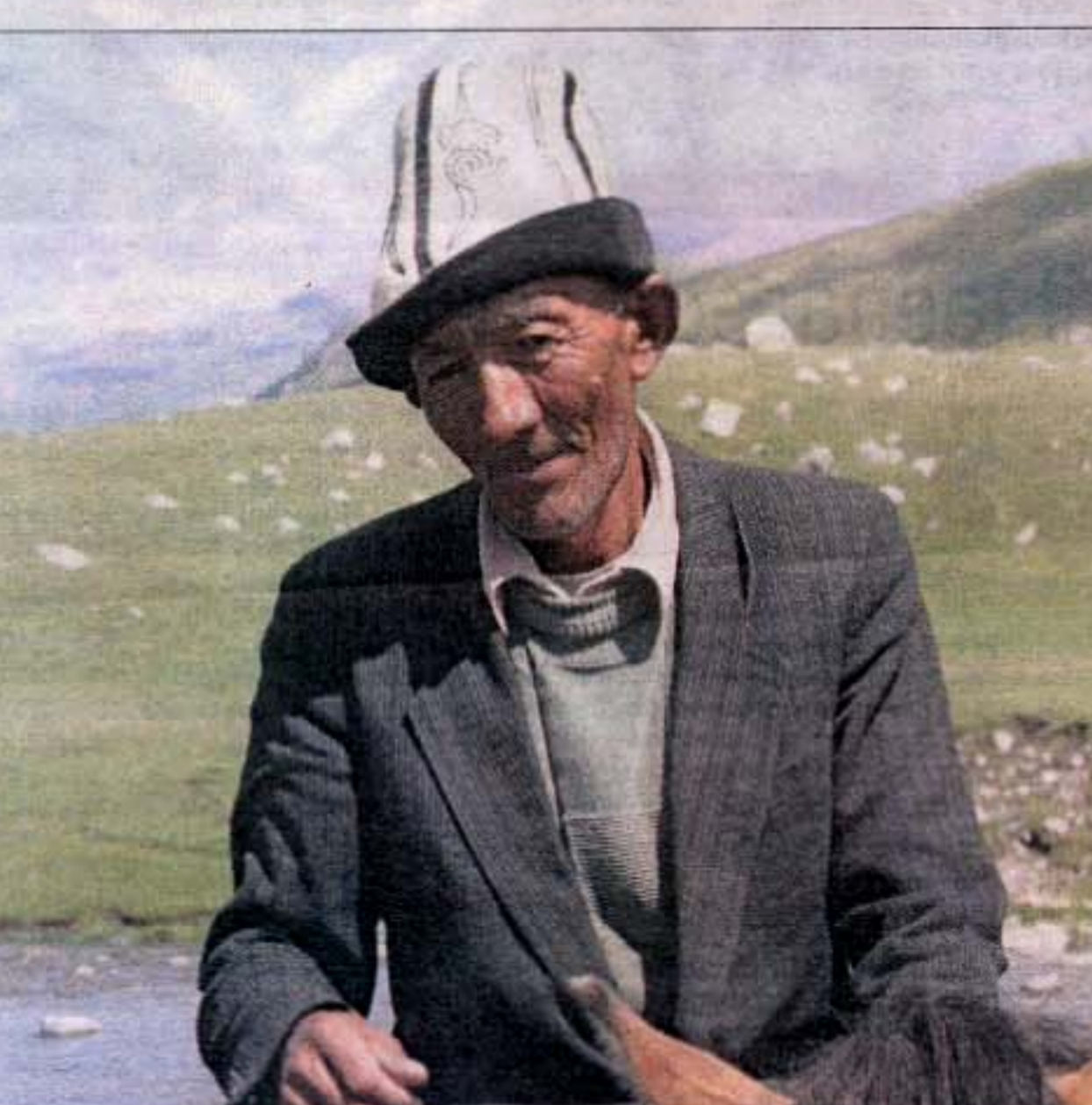
Kirgistan blev selvstændigt i 1991.

En anden verden på nethinden

Annie og Finn Christiansen er nylig vendt hjem fra en rejseoplevelse af de helt store. En rejse, der førte dem til et af de steder, som få har besøgt: Kirgistan.

Mange steder i verden ligner hinanden. Det gør Danmark og Kirgistan ikke. Slet ikke. I denne artikel beretter Finn Christiansen om oplevelserne og reflekterer over de ting, der møder ham og hustruen.

Finn Christiansen, 66 år, er advokat i Holbæk. Anni Christiansen, 63 år, er sekretær på en fysiurgisk klinik i Holbæk.

Selvom højlandet er tyndt befolket, møder man ind imellem en stout rytter.

Kirgistan

En tur til en anden verden. Til edelweiss, oplevelser og tanker i et fattigt bjergland: »Jeg var der, og kun jeg ved det. Det er det hele værd.«

AF FINN CHRISTIANSEN

Vi kunne ikke undgå at træde på de sarte edelweiss, der stod spredt ud over højsæteren som stjerner på nattehimmelen. Blomsten, som har udfordret mangan en ung og kæk bjergvandrer. Udfordret til dristige ture for at finde og plukke den lille fine hvidfildede og uldagtige blomst til pigen, han drømte om at hengive sig til.

Vi bevægede os langsomt op gennem højsæteren i 2.900 meters højde, betaget af den naturmæssige overdådighed, vi ser overalt her langt over trægrænsen.

Langs vor synsrand rejser de flotteste bjerge sig. Alt er grønt. Alene blomsterne iklæder sig andre farver. Og så er grønt alligevel en bred palet af farveindtryk. Fra sollysets sarteste farver til det dunkleste mørke, hvor de tætteste skygger falder. Længere fremme, hvor terrænet hæver sig op mod den blå himmel med drivende skyer, løfter bjergets brun-grå stenmasser sig fra den grønne sætermark for at række sin sneklædte top op i den høje blå himmel.

Alt er så smukt og betagende, at vi glemmer trætheden i benene. Her er ikke spor af menneskeligt

Det er ikke sådan lige at finde rundt på egen hånd.